

Farklı değişkenler açısından ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları

Cihan Kalın¹

Başvuru: 29.03.2021

Kabul: 21.05.2021

Alıntılama Önerisi: Kalın, C. (2021). Farklı değişkenler açısından ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları. *Studies in Educational Research and Development*, 5(1), 1-18.

Öz

Bu çalışmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları ve bu tutumların cinsiyet, okul türü, sınıf seviyesi, ortaokul ve lisede müzik öğretmeni eşliğinde müzik dersi alıp almadığı, herhangi bir müzik aleti çalıp çalmadığı, anne ve babasının eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaşp farklılaşmadığının araştırılmasıdır. Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu Artvin Merkez ilçede farklı lise türlerinde okuyan 617 ortaöğretim öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Varış ve Cesur tarafından 2012 yılında geliştirilen Ortaöğretim Düzeyi Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler özel bir istatistik programıyla analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik orta düzeyde tutuma sahip oldukları, bu tutumlarının cinsiyet, öğrenim gördükleri lise türü ve ilgi duydukları bir müzik aletine değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olduğu, diğer değişkenlere göre herhangi bir farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sonucunda diğer araştırmacılar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik, tutum, ortaöğretim

¹ ORCID: 0000-0002-2750-5602, Artvin İl Milli Eğitim Müdürlüğü, cerattepe4321@gmail.com

Abstract

The aim of this study is to determine the attitudes of secondary school students towards the music course and to investigate whether these attitudes differ based on the variables of gender, high school type, grade, attendance in music courses in middle school or high school instructed by a music teacher, interest in a musical instrument, and parental education level. General screening model was employed in the study. The study population included the students attending high schools in Artvin province, and the sample included 617 high school students attending secondary education institutions in Artvin central district during the 2020-2021 academic year. The study data were collected with the "Attitude Towards Secondary Education Music Course Scale" developed by Varış and Cesur (2012). The study data were analyzed with a special statistics software. In the study, it was concluded that the attitudes of secondary school students were moderate towards the music course, there was a significant difference between their attitudes based on the variables of gender, high school type, and the musical instrument of interest, and there was no difference based on the other variables. In the study, recommendations are presented for future research.

Keywords: Music, attitude, secondary education

Giriş

Müzik veya Musiki kavramı genel olarak sesin biçim ve anlamlı titreşimler kazanmış hali şeklinde tanımlanır (Kabataş, 2017). Müzik, bireylerin kendilerini iletişimsel, duygusal ve kültürel anlamda ifade edebilmeleri ve entelektüel, fiziksel ve zihinsel gelişimleri için önemli bir unsurdur.

Türkiye’de Müzik dersi ilköğretim kurumlarında zorunlu ders, ortaöğretim kurumlarında zorunlu veya seçmeli ders olarak verilmektedir. 1-8. sınıflar için hazırlanan Müzik Dersi Öğretim Programında (URL-1) ve 9-12. sınıflar için hazırlanan Müzik Dersi Öğretim Programında (URL-2) müzik dersinin özel amaçları ve alana özgü beceriler verilmiştir. Ortaöğretim öğrencilerinin icra ve yorumlama, müziği iletişim dili olarak kullanma, müziksel çalışmalara katılma, sahne ve performans becerisi sergileme gibi beceriler sergilemeleri beklenmektedir.

Müzik öğrenme sürecinde gerekli iç koşullardan biri müziğe ve müzik dersine yönelik tutumdur (Selçuk Otlak, 2019). Tutum, yaşamdan deneyimler kazandıkça oluşan, davranışlara etki edebilen, değiştirilmesi zor olan gizli bir ruhsal sistemdir (Umuzdaş, 2012). Öğrencilerin bir derse yönelik geliştirdikleri olumlu veya olumsuz bir tutuma sahip olmaları, o derste akademik başarılarını aynı doğrultuda etkilemektedir (Öztürk ve Kalyoncu, 2014).

Tutumlar hakkında yapılan çalışmalar tutumların erken yaşlarda kazanıldığına yöneliktir. Bireyin yaşamında çok önemli yaşantı ve deneyimler olmadığı müddetçe tutumların değişmeyeceği yapılan çalışmalar sonucu elde edilen sonuçlardan biridir. Tutumların gelişimi ve oluşumunda 12-21 yaşa kadar olan ergenlik dönemi önemli bir aralıktır (Bülbül, 2019). Ergenlik döneminde gençler maruz kaldıkları fiziksel, psikolojik ve sosyal değişimle duygularında ani değişimler yaşarlar. Bu dönemde gençler genellikle müziği nasıl bilinmek istediklerinin mesajını vermek veya kim olduklarını göstermek için kullanırlar (Selçuk Otlak, 2019).

Öğrenci merkezli eğitimin temel amacı öğrencilerin ilgilerine öncelik vermek, derse karşı tutumları hakkında bilgi sahibi olmaktır. Eğitimin verimliliğini artırmak ve yüksek düzeyde tutmak için öğrencilerin derse karşı ilgi ve tutumlarının farkında olmak ve değişimleri gözlemlemek gerekir (Saruhan ve Deniz, 2011: 696). Öğrencilerin müzik dersine karşı tutumlarını etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Müzik dersinin temel amaçlarından biri müzik faaliyetleri ve kaliteli müziklere karşı öğrencilerde olumlu duygular geliştirmektir.

Alanyazın incelendiğinde Türkiye’de farklı eğitim kademelerinde okuyan öğrencilerin müzik tutumlarına yönelik çok sayıda çalışma yapıldığı görülmüştür. Bu çalışmaların büyük bir çoğunluğu ilköğretim düzeyinde okuyan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının saptanmasına yöneliktir (Aslantaş, 2016; Bilgili, 2017; Halvaşi, Akgül ve Özek, 2017; Nevruz, 2018; Başer, 2019; Aymergen ve Bulut, 2020). Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını inceleyen çalışmaların sayısı azdır (Selçuk Otlak, 2019; Varış ve Cesur, 2012).

Literatürde bahsi geçen açığı kapatmak ve ortaöğretim öğrencilerinin seçmeli veya zorunlu olarak aldıkları müzik dersine yönelik tutumlarını ve tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemek bu çalışmanın amacıdır. Bu amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

- Lise öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları nedir?
- Lise öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları cinsiyetlerine, öğrenim görmekte oldukları lise türüne, sınıf düzeyine, ortaokulda ve lisede müzik öğretmeninden müzik dersi alıp almadıklarına, herhangi bir müzik aletine ilgi duyup duymadıklarına, anne ve baba mezuniyet durumlarına göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, verilerin toplanması ve analizi başlıklarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2012).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Artvin il genelinde MEB'e bağlı ortaöğretim kurumlarında seçmeli veya zorunlu müzik dersi alan 9, 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Artvin Merkez ilçede basit tesadüfi örneklem yöntemiyle belirlenen, MEB'e bağlı anadolu lisesi ve meslek liselerinden oluşan 4 ortaöğretim kurumunun 9, 10, 11 ve 12. sınıf düzeyinde okuyan olan toplam 617 öğrenciden oluşmaktadır. Ortaöğretim kurum amirlerinden ölçeğin uygulanmasına yönelik izin alınmıştır. Tablo 1'de örnekleme yer alan öğrencilere yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Örnekleme Yer Alan Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Cinsiyet	f	%
Kadın	384	62.2
Erkek	233	37.8
Toplam	617	100
Lise Türü	f	%
Anadolu Lisesi	319	51.7
Fen Lisesi	175	28.4
Mesleki ve Teknik Liseleri (Sağlık, Endüstri, İmam Hatip vb Liseleri)	25	4.1
Sosyal Bilimler Lisesi	98	15.9
Toplam	617	100
Sınıf Düzeyi	f	%
9. Sınıf	225	36.5
10. Sınıf	153	24.8

Tablo 1. Örnekleme Yeri Alan Katılımcılara İlişkin Bilgiler (Devam)

11. Sınıf	145	23.5
12. Sınıf	94	15.2
Toplam	617	100
Ortaokulda Müzik Dersine Müzik Öğretmeninin Girme Durumu	f	%
Evet	530	85.9
Hayır	87	14.1
Toplam	617	100
Lisede Müzik Dersine Müzik Öğretmeninin Girme Durumu	f	%
Evet	502	81.4
Hayır	112	18.6
Toplam	617	100
Müzik Aletine İlgi Duyma ve Çalma Durumu	f	%
Evet	219	35.5
Hayır	398	64.5
Toplam	617	100
Anne Mezuniyet Durumu	f	%
İlkokul	225	36.5
Ortaokul	99	16
Lise	176	28.5
Üniversite	93	15.1
Yüksek Lisans	21	3.4
Doktora	3	0.5
Toplam	617	100
Baba Mezuniyet Durumu	f	%
İlkokul	117	19
Ortaokul	115	18.6
Lise	221	35.8
Üniversite	137	22.2
Yüksek Lisans	22	3.6
Doktora	5	0.8
Toplam	617	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya 384 kadın ve 233 erkek olmak üzere toplam 617 lise öğrencisinin yer aldığı görülmektedir. Katılımcıların çoğu anadolu lisesinde öğrenim gören (f=319, %51.7), 9.sınıf düzeyinde (f=225, %36.5), ortaokul (f=530, %85.9) ve lisede (f=502, %81.4) müzik dersine müzik öğretmeni giren, müzik aletine ilgi duymayan ve çalmayan (f=398, %64.5), anne mezuniyet durumu ilkokul (f=225, %36.5), baba mezuniyet durumu (f=221, %35.8) ise lise şeklinde olan öğrencilerden oluşmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Varış ve Cesur (2012) tarafından geliştirilen “Ortaöğretim Düzeyi Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmacılardan elektronik posta yoluyla ölçeğin kullanım izni alınmıştır. Beşli likert tipinde toplam 18 maddeden oluşan ölçek müzik dersine yönelik tutumu belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Üç faktörden oluşan ölçekte (Olumlu ve olumsuz tutum, farkındalık) 7 olumsuz ve 11 olumlu madde yer almaktadır. Olumsuz maddeler ise ters kodlanmaktadır. Ölçekten elde edilecek en düşük puan 18, en yüksek puan ise 90’dır. Katılımcıların ölçekten elde ettikleri puan arttıkça olumlu tutum düzeyleri de artmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise .80’dir (Varış ve Cesur, 2012). Araştırma kapsamında da elde edilen veriler doğrultusunda Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı hesaplanmış ve .90 olarak hesaplanmıştır. Olumsuz olan maddeler tersine çevrilerek müzik dersine yönelik genel tutum puanları belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla katılımcı sayısının 50’den fazla olmasından dolayı Kolmogorov Smirnov Testi uygulanmıştır. Tablo 2’de normallik testi sonuçlarına verilmiştir.

Tablo 2. Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

	St.	df	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	0.047	617	0.002

Tablo 2 incelendiğinde araştırma kapsamında elde edilen verilerin normal dağılım göstermediği görülmektedir. Bu yüzden elde edilen verilerin analizinde

nonparametrik testlerden Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testleri kullanılmıştır. Üç ve daha fazla kategoriden oluşan ve Kruskal Wallis H testinin uygulandığı anlamlı farklılığın tespit edildiği değişkenlerde, farklılığın hangi kategoriler arasında olduğunu belirleme aşamasında ise Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Araştırma kapsamındaki tüm veriler $p < .05$ düzeyinde sınanmıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda öncelikle lise öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutum ölçeğinden elde ettikleri puanların tanımlayıcı istatistik değerleri hesaplanmış ve Tablo 3'teki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 3. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Tanımlayıcı İstatistik Bulguları

	n	\bar{X}	Ss.
Müzik Dersine Yönelik Tutum	617	58.07	12.58

Tablo 3 incelendiğinde örnekleme yer alan katılımcıların toplam puanlarının ortalaması ($\bar{X} = 58.07$) incelendiğinde müzik dersine yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Tablo 4'te ise lise öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre Mann Whitney U testi analiz bulgularına yer verilmiştir.

Tablo 4. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Cinsiyete göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	Kadın	384	314.09	120610.50	42781.50	0.362
	Erkek	233	300.61	70042.50		
	Toplam	617				

Tablo 4 incelendiğinde lise öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir şekilde istatistiki olarak farklılaşmadığı görülmektedir ($U= 42781.50$, $p>.05$). Ancak sıralar ortalamaları değerleri incelendiğinde kadınların ($SO= 314.09$) erkeklere ($SO=300.61$) göre müzik dersine yönelik daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 5. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Lise Türlerine göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Lise Türü	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	Anadolu Lisesi (1)	319	319.20			
	Fen Lisesi (2)	175	289.36			
	Mesleki ve Teknik Liseleri (Sağlık, Endüstri, İmam Hatip vb Liseleri) (3)	25	380.82	3	8.06	0.045
	Sosyal Bilimler Lisesi (4)	98	292.56			
	Toplam	617				

Tablo 5 incelendiğinde lise öğrencilerinin öğrenim görmekte oldukları lise türlerine göre müzik dersine yönelik tutumlarının anlamlı olarak farklılık gösterdiği görülmektedir ($X^2(3)=8.06$, $p<.05$). Anlamlı farklılığın hangi lise türleri arasında olduğunu belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış ve istatistiki olarak anlamlı farkın Fen Lisesi ve Sosyal Bilimler Lisesi ile Mesleki ve Teknik Liseleri (Sağlık, Endüstri, İmam Hatip vb Liseleri)'nde öğrenim gören öğrenci tutumları arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda sıra ortalamaları incelendiğinde Mesleki ve Teknik Liselerde ($SO= 380.82$) öğrenim gören öğrencilerin Fen ($SO= 289.36$) ve Sosyal Bilimler ($SO= 292.56$) Liselerinde öğrenim gören öğrencilere göre müzik dersine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Sınıf Düzeyine göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Sınıf Düzeyi	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	9.Sınıf	225	298.19			
	10.Sınıf	153	330.15			
	11.Sınıf	145	285.97	3	7.56	0.056
	12.Sınıf	94	335.98			
	Toplam	617				

Lise öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre Kruskal Wallis H testi sonuçlarının yer aldığı Tablo 6 incelendiğinde tutumları arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($X^2(3)=7.56$, $p>.05$). Başka bir ifadeyle öğrenim görülen sınıf düzeyi müzik dersine yönelik tutumda farklılığa sebep olmamıştır.

Tablo 7'de örnekleme de yer alan lise öğrencilerinin ortaokulda müzik derslerinin müzik öğretmeni tarafından yürütülme durumuna göre müzik dersine yönelik tutumlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 7. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Ortaokulda Müzik Dersinin Müzik Öğretmeni Tarafından Yürütülme Durumuna göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Durum	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	Evet	530	314.22	166535.50	20289.50	0.073
	Hayır	87	277.21	24117.50		
	Toplam	617				

Tablo 7 incelendiğinde ortaokulda müzik dersinin müzik öğretmeni tarafından yürütülme durumunun tutum puanlarında farklılık oluşturmadığı görülmektedir ($U= 20289.50$, $p>.05$). Buna ek olarak katılımcıların lise düzeyinde karşılaştıkları müzik dersinin de müzik öğretmeni tarafından yürütülmesinin müzik dersine olan

tutumda farklılaşmaya sebep olup olmadığına yönelik bulgulara Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Lisede Müzik Dersinin Müzik Öğretmeni Tarafından Yürütülme Durumuna göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Durum	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	Evet	502	313.84	157547.00	26436.00	0.159
	Hayır	115	287.88	33106.00		
	Toplam	617				

Tablo 8 incelendiğinde lise düzeyinde alınan müzik dersinin müzik öğretmeni tarafından yürütülmesinin de müzik dersine yönelik tutumları istatistiki olarak anlamlı bir şekilde farklılaştırmadığı görülmektedir ($U= 26436.00$, $p>.05$).

Tablo 9. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Müzik Aletine İlgili Duyma ve Çalma Durumuna göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Durum	n	Sıralar Ortalaması	Sıralar Toplamı	U	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	Evet	219	381.80	83615.00	27637.00	0.000
	Hayır	398	268.94	107038.00		
	Toplam	617				

Tablo 9 incelendiğinde müzik aletine ilgi duyma veya müzik aleti çalma durumunun müzik dersine yönelik tutumları anlamlı bir şekilde farklılaştırdığı görülmektedir ($U= 27637.00$, $p<.05$). Bu bağlamda müzik aletine ilgi duyan veya müzik aleti çalabilen öğrencilerin ($SO= 381.80$) diğer öğrencilere ($SO= 268.94$) göre müzik dersine olan tutumları/ilgileri daha olumlu ve yüksektir.

Örnekleme yer alan lise öğrencilerinin annelerinin mezuniyet durumuna göre müzik dersine yönelik tutumlarına Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Anne Mezuniyet Durumuna göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Mezuniyet Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	İlkokul (1)	225	287.33			
	Ortaokul (2)	99	319.92			
	Lise (3)	176	318.98			
	Üniversite (4)	93	326.40	5	8.22	0.144
	Yüksek Lisans (5)	21	349.74			
	Doktora (6)	3	163.83			
	Toplam	617				

Tablo 10 incelendiğinde lise öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının annelerinin mezuniyet durumlarına göre istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermediğine ulaşılmıştır ($X^2(5)=8.22$, $p>.05$). Son olarak lise öğrencilerinin babalarının mezuniyet durumlarına göre müzik dersine yönelik tutumları incelenmiş ve Tablo 11'deki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 11. Lise Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının Baba Mezuniyet Durumlarına göre Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları

	Mezuniyet Durumu	N	Sıra Ortalaması	sd	X ²	p
Müzik Dersine Yönelik Tutum	İlkokul (1)	117	278.60			
	Ortaokul (2)	115	328.87			
	Lise (3)	221	323.72			
	Üniversite (4)	137	289.05	5	10.36	0.066
	Yüksek Lisans (5)	22	315.84			
	Doktora (6)	5	429.00			
	Toplam	617				

Tablo 11 incelendiğinde anne mezuniyet durumunda olduğu gibi baba mezuniyet durumunun da müzik dersine olan tutum puanlarını istatistiki olarak anlamlı bir

şekilde farklılaştırmadığı görülmektedir ($X^2(5)=10.36, p>.05$). Bu durum ise hem anne hem de babanın mezuniyet durumunun müzik dersine olan tutumda farklılık yaratmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları ve bu tutumların farklı değişkenler açısından değişiklik gösterip göstermediğinin saptanması amaçlanan bu çalışmada 2020-2021 eğitim öğretim yılında Artvin Merkez ilçede farklı lise türlerinde öğrenim gören 617 öğrenciye Varış ve Cesur (2012) tarafından geliştirilen “Ortaöğretim Düzeyi Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmış ve aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Araştırmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının orta seviyede olduğu saptanmıştır. İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelendiği çalışmalarda (Nevruz, 2018; Aymergen ve Bulut, 2020), ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik olumlu ve yüksek tutum gösterdikleri saptanmıştır. Selçuk Otlak (2019) da çalışmasında ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının orta seviyede olduğunu saptamıştır. Bu durum ortaöğretim öğrencilerinin gelecekteki mesleklerinin belirleneceği önemli bir sınava hazırlanmaları ve bu sınavda müzik dersinin değerlendirmeye alınmamasından kaynaklı derse karşı ilginin düşmesi olarak açıklanabilir.

Araştırmada kadın öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının, erkek öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına oranla daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tunay Alkan ve Barışkın (2017)'da çalışmalarında duyguların ifadesinde cinsiyet farklılığının belirgin olduğunu, kadınların erkeklerden daha fazla duygularını ifade ettiklerini ortaya koymuşlardır. Ayrıca Corbin (1997) çalışmasında kadın öğrencilerin sosyal derslere yönelik olarak erkek öğrencilerden daha olumlu tutum içinde olduklarını saptamıştır. Bu çalışmada da kadın öğrencilerin tutumlarının erkek öğrencilerin tutumlarından daha olumlu olması sonucuyla örtüşmektedir.

Ortaöğretim öğrencilerinin öğrenim görmekte oldukları lise türlerine göre müzik dersine yönelik tutumlarında meslek lisesi öğrencilerinin fen lisesi ve sosyal bilimler lisesi öğrencilerine göre daha olumlu yönde eğilim gösterdikleri sonucuna

ulaşılmıştır. Benzer sonuç Selçuk Otlak (2019)'ın çalışmasında da erişilmiş olmasına rağmen, Bayram Koç (2019)'un çalışmasında ise anadolu lisesi öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bu farklılığın nedeni olarak üniversite sınav sistemindeki değişikliklerin öğrenciler üzerinde kaygı oluşturması ve farklı lise türlerindeki öğretim programlarının yoğunluğu gösterilebilir.

Çalışmada lise öğrencilerinin sınıf düzeyine göre müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde bu çalışmadan elde edilen sonucun aksine müzik dersine yönelik tutum ile ilgili yapılan çoğu çalışmada (Atalay, 1998; Afacan ve Özgür, 2015; Andaç ve Temiz, 2016; Akarsu, 2017) sınıflar arasında farklılık olduğu, sınıf düzeyi yükseldikçe tutumun azaldığı saptanmıştır. Bunun nedenleri olarak sınav kaygısı, ergenlikteki duygusal değişimler, okul etkinlikleri gibi nedenler gösterilmiştir. Bu çalışmada müzik dersine yönelik sınıflar arasında anlamlı bir farklılığın çıkmaması çalışma grubu ile ilgili farklı değişkenlerle araştırmaya ve incelemeye açık bir durum olarak değerlendirilebilir.

Öğrencilerin ortaokul ve lise eğitimlerinde müzik öğretmeni eşliğinde aldıkları müzik derslerinin müzik dersine yönelik tutumlarında hiçbir farklılık oluşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Müzik dersine yönelik tutum geliştirmede öğretmenin rolü oldukça büyüktür. Öğretmenin derse karşı gösterdiği tutum, öğrencilerin de derse karşı olumlu tutum göstermelerine neden olacaktır. Bir derse karşı gösterilen olumlu tutum o dersin sevilmesine ve o derste başarılı olunmasına neden olur.

Çalışmaya katılan ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik olumlu tutum geliştirmelerinde müzik aleti çalmalarının etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencinin bir müzik aleti çalabiliyor olması, onun müziğe karşı ilgi ve yeteneğinin olduğunun, bu alanda çalışmaya vakit ayırdığının ve başarılı olmanın müzik dersine karşı tutumunu olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Çalışma sonucunda elde edilen bir diğer sonuç da öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarının müzik dersine yönelik tutumlarında herhangi bir farklılık olmamasıdır. Bunun nedeni olarak yaşanan dijital çağda, müzik parçalarına erişimin bireysel ve farklı teknolojik aletlerle yapılabilmesi, ebeveynlerin tercih ettiği müzik türüne çocukların fazla maruz kalmaması gösterilebilir.

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda müzik öğretmenlerinin, ders planı yaparken ergenlik dönemi özelliklerini dikkate almaları, öğrencilerin kendini ifade edebilecekleri müzik türlerini seçmede ve müzik dersine yönelik tutum oluşturmada onlara yardımcı olabilecek, öğrencilerinin dinlemekten keyif duyacakları, onları rahatlatarak müziklere derslerinde yer verebilirler.

Okul yöneticileri öğrencilere becerilerini geliştirme olanağı sağlayan müziksel etkinlikler için planlama yapmalı ve sadece akademik başarıyı önemseyen bir anlayıştan ziyade, sağlıklı davranan ve düşünen bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bütünsel başarıya odaklanmalıdırlar.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçların müzik öğretmenleri, okul yöneticileri ve bu alanda yapılacak farklı araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Daha geniş örneklem grupları ile ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını ölçen araştırmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Afacan, Ş. ve Özgür, Ü. (2016). 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi*, 7, 1-14.
- Akarsu, S. (2017). Ortaokul (5-8) öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli boyutlar açısından değerlendirilmesi (Kars ili örneği). *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 62, 398-409.
- Andaç, Y. ve Temiz, E. (2016). Müzik dersinde teknoloji kullanımının ilköğretim 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumlarına etkisi. *Fine Arts (NWSAFA)*, 11(4), 200-209.
- Aslantaş, H. (2016). Yatılı bölge ortaokulu öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 154-165.
- Atalay, E. (1998). *Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müziğe ilişkin tutumlarının ölçülmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aymergen, Ü. ve Bulut, D. (2020). Ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları. *TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 12(48), 362-367.

- Başer, B. (2019). *Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi (Giresun ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Bayram Koç, C. (2019). *Lise 9. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi (Giresun ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Bilgili, B. (2017). *Bilim ve sanat merkezi öğrencilerinin görsel sanatlar ve müzik derslerine yönelik görüş ve tutumları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Bülbul, O. (2019). *Özel okullardaki 7. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının ve başarılarının branşlaşma durumuna göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Corbin, S. S. (1997). Comparison with other academic subject and selected influences on high school student' attitudes toward social studies. *Journal of Social Studies Research, 21(2)*, 13-18.
- Halvaşı, B., Akgül, A. ve Özbek, Ö. (2017). Enstrüman eşlikli uygulamaların ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarına ve başarılarına etkisi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19(2)*, 217-233.
- Kabataş, M. (2017). Müzik dersine karşı tutumların hayatla ilişkilendirilmedeki rolü. *Ulakbilge, 5(12)*, 837-864.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, İlkeler ve Teknikler*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık.
- Nevruz, Ş. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin öğrenme stilleri, müzik ders kazanımlarının gerçekleşme düzeyi ve derse yönelik tutumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Saruhan, Ş. ve Deniz, J. (2011). Temel eğitim II. kademe öğrencilerinin müzik dersine karşı tutumları. *İlköğretim Online, 10(2)*, 695-702.
- Selçuk Otlak, S. (2019). *Lise öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum ve algıları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Tunay Akan, Ş. ve Barışkın, E. (2017). Kültür ve cinsiyet bağlamında Berkeley Duygu İfadesi Ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik ölçütleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 28(1), 43-50.

Öztürk, Ö. ve Kalyoncu, N. (2014). İlköğretim altıncı sınıf müzik dersi için bir tutum ölçeği geliştirme denemesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 25(1), 235-248.

Umuzdaş, S. (2012). İlköğretim müzik dersine ilişkin tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *International Journal of Human Sciences*, 9(2), 1510-1523.

Varış, Y. A. ve Cesur, D. (2012). Ortaöğretim düzeyi müzik dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy NWSA-Fine Arts*, 7(4), 361-374.

URL-1. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018129173048695-1-8%20M%C3%BCzik%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%2020180123.pdf> adresinden 27.03.2021 tarihinde erişilmiştir.

URL-2. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201821152226520-9-12-M%C3%BCzik%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%2020180121.pdf> adresinden 27.03.2021 tarihinde erişilmiştir.

The attitudes of secondary education students towards the music course based on certain variables

Cihan Kalın

Introduction

Music is an important element that allows communicative, emotional and cultural expressions for the intellectual, physical and mental development of individuals. One of the necessary intrinsic conditions in music learning is the attitudes of individuals towards music and the music course. Attitude is a covert spiritual system that develops with life experiences, could affect behavior, and is difficult to change. The positive or negative attitudes of students towards a course affect their academic achievements in that course.

Studies conducted on attitudes demonstrated that attitudes are acquired at an early age. The adolescence period of up to the age of 12-21 is an important period in the development and formation of attitudes. The aim of this study is to determine the attitudes of secondary school students towards the music course and to investigate whether these attitudes differ based on the variables of gender, high school type, grade, attendance in music courses in middle school or high school instructed by a music teacher, interest in a musical instrument, and parental education level.

Method

General screening model was employed in the study. The study population included the students attending high schools in Artvin province, and the sample included 617 high school students attending secondary education institutions in Artvin central district during the 2020-2021 academic year. The study data were collected with the "Attitude Towards Secondary Education Music Course Scale" developed by Varış and Cesur (2012). The study data were analyzed with a special statistics software.

Findings, Discussion and Conclusion

It was determined that the attitudes of the participating secondary school students towards the music course were moderate, and female secondary school students' attitudes towards music course were more positive when compared to male students. Studies demonstrated that the differences between the genders were evident in the expression of emotions.

It was determined that vocational high school students tend to have a more positive attitude towards the music course when compared to the students attending science and social sciences high schools. This difference could be due to the fact that the anxiety caused by the changes in the university entrance exam system and the differences between the intensities of the curricula in different types of high schools.

In the study, unlike many studies in the literature, it was concluded that there was no significant difference between the attitudes of high school students towards music course based on their grade. The fact that there was no significant difference between the grades suggested that further studies should be conducted with different variables and similar study groups.

It was concluded that there was no difference between the attitudes of the students towards the music course based on attendance in music courses in middle and high

school instructed by a music teacher. The role of the teacher in the development of attitudes towards the music course is quite significant.

It was determined that playing a musical instrument was effective on the development of positive attitudes towards the music course among secondary school students participating in the study. It could be suggested that playing an instrument demonstrates that the student has an interest in music and musical ability, and indicates that the student spends time studying music and the musical achievements of the student improved the attitude towards the music course.

It was also determined in the study that the education level of student parents had to effect on student attitudes towards the music course. This could be due to the fact that individuals could access to music pieces personally and with various technological devices in the current digital age, and children are not exposed to the music genres preferred by their parents.